

Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep
0030 Oslo

Vår ref. SM/FG/STT/gc

Deres ref. 200700937-/HW

Dato 18. juni 2007

Forslag om innføring av et forbud mot synlig oppstilling av tobakksvarer på utsalgssteder - høring

LHL, Landsforeningen for hjerte- og lungesyke har gjennomgått høringsnotatet ”forslag om innføring av et forbud mot synlig oppstilling av tobakksvarer på utsalgssteder” og vil med dette komme med våre synspunkter.

LHLs hovedsynspunkter

- LHL støtter et forbud mot synlig oppstilling av tobakksvarer.
- LHL forventer at utredningen om tilsynsordning for overholdelse av 18-års grensen snart blir ferdig, og vi støtter at denne tilsynsordningen blir sett i sammenheng med tilsyn av oppstilling av tobakksvarer.
- LHL støtter at ny § 15 med hjemmel til å pålegge retting og tvangsmulkt ved brudd på reklameforbudet § 2 utvides til også å gjelde brudd på forbudet mot synlig oppstilling av tobakksvarer på salgssteder.
- LHL mener at ny § 10 må endres slik at 18-års grensen på selgers alder ikke kan fravikes selv om den som har det daglige tilsynet med salget er over 18 år.
- LHL støtter de øvrige andre endringer i regelverket som foreslås.

Forbud mot oppstilling av tobakksvarer på utsalgssteder

LHL er glad for at departementet foreslår et forbud mot synlig oppstilling av tobakksvarer på utsalgsstedene, og vi støtter forslag til ny § 4. LHL har lenge ment at dette er et virkemiddel som bør tas i bruk for å redusere tilgjengelighet til tobakksvarer.

Departementet ber om høringsinstansenes synspunkter på spørsmålet om hvilken effekt et slikt forbud vil ha på kort og lang sikt. Utover det grunnlaget departementet selv viser til i

høringsnotatet, baserer vårt innspill seg på hva vi antar vil være effekt. LHLs overordnede mål er å hindre at nye rekrutteres til røyking og dem som allerede røyker.

Når det gjelder røykerne tror vi de fleste raskt vil venne seg til de nye reglene. Samtidig håper og tror vi at den begrensa tilgjengeligheten vil gi signaler til dem som røyker signaler om at dette er et helseskadelig produkt som det ikke kan reklameres for. Om det i Island ikke kan påvises at forbudet mot synlige tobakksvarer alene kan forklare nedgangen i andelen røykere, så er vi overbevist om at det har hatt effekt. LHL håper at dette tiltaket kan være med på å gi en tilsvarende effekt også i Norge.

Det er likevel i forhold til barn og ungdom LHL forventer størst effekt av dette tiltaket. Holdninger skapes bl.a. av en rekke inntrykk i omgivelsene. Signaleffekten om at dette ikke er en vare på linje med andre dagligvarer er viktig, jo mindre sentral plass tobakksprodukter og røyking får i de unges daglige liv jo bedre er det. Slik departementet selv skriver, vil man ikke kunne forvente en umiddelbar effekt, men dette vil være et av mange tiltak som vil gi effekt på lang sikt – noe som alene gir god nok legitimitet for å gjennomføre tiltaket. Å jobbe for en røykfri kultur tar tid, men med ulike tiltak som spiller sammen vil man kunne sikre større effekt. LHL ser dette forbudet som ett viktig tiltak i et slikt samspill.

Om Stortinget vedtar et slikt forbud, er det viktig med god folkeopplysning om hvorfor myndighetene og andre samfunnsaktører ønsker et slikt forbud. Det er vesentlig at befolkningen får kunnskap om at dette er helsemessig begrunnet, og at det bygges opp en folkelig forståelse for en slik endring.

Tilsyn og sanksjoner

LHL har forståelse for at departementet vil utrede spørsmålet om tilsyn med salg av tobakksvarer til personer under 18 år, og at direktoratet inntil videre får tilsynsansvar med forbudet mot synlig oppstilling av tobakksvarer på utsalgssteder.

LHL vil oppfordre departementet til å prioritere utredningsarbeidet med tilsyn av 18-års grensen, og at det innstilles på å opprette en slik ordning. Dette er et tiltak som etter LHLs mening vil ha stor betydning på mindreåriges tilgjengelighet på tobakk, og at det derfor haster med å få iversatt en slik tilsynsordning.

Når det gjelder sanksjoner støtter LHL at det mest hensiktmessige er at ny § 15 med hjemmel til å pålegge retting og tvangsmulkt ved brudd på reklameforbudet § 2 - utvides til også å gjelde brudd på forbudet mot synlig oppstilling av tobakksvarer på salgssteder.

§ 10. Aldersgrense (tidl. § 5) selger av tobakksvarer

Sist sommer fikk LHL henvendelse fra LOs sommerpatrulje i Telemark - som reagerte på at mange unge under 18 år solgte tobakk. Det ble da noe debatt om dette i avisen Varden hvor sentrale stortingspolitikere utalte seg, og LHL sendte ut en pressemelding.

LHL ønsker nå å benytte anledningen til å fremme forslag om endring i bestemmelsene når det gjelder salg av tobakk og aldersgrensen på 18 år. Loven åpner for at unge under 18 år kan selge tobakk om en voksen over 18 har det daglige tilsynet med salget. Det er ikke nødvendig med permanent tilstedeværelse¹. Dette betyr at mindreårige i lengre perioder kan få ansvar for salget alene, noe som er svært uheldig. Sommerpatruljen var i kontakt med flere svært unge som var alene på salgsstedet. LHL mener det ikke kan være riktig at ungdom under 18 år kan selge et produkt de ikke er gamle nok til å kjøpe.

Det kan også oppleves som vanskelig for unge tenåringer å skulle nekte eldre mindreårige ungdom å kjøpe tobakk. For å håndtere den salgsrollen bør ikke selger være under 18 år. LHL mener derfor at loven må skjerpes, og at det ikke må gis anledning for dem under 18 år å selge tobakk - slik det er for salg av alkohol.

Enkelte andre endringer i regelverket

LHL stiller seg bak de endringer som foreslås som en presisering av reklameforbudet – herunder reklame for røykeutstyr og indirekte reklame.

Vi støtter også at forbudet mot utdeling av tobakksvarer til forbruker § 2 (ny § 5) må gjelde ansatte og pensjonister i tobakksindustrien, samt fremsettelse av tobakksvarer til fritt konsum i produksjonsbedriftens egne lokaler.

I tillegg til dette, støtter vi en ny § 6 som forbyr spesielle rabatttilbud ved salg av tobakksvarer til forbruker, og en opphevelse av reklameforskriften § 8 nr 6 som gir mulighet til å teste ut nye tobakksvarer på personer.

Med vennlig hilsen
Landsforeningen
for hjerte- og lungesyke

Svein Erik Myrseth
forbundsleder
/s/

Finn Grønseth
generalsekretær

¹ Shdir om § 5 aldersgrenser (på hjemmesiden)